

II. Ocena bieżącej sytuacji gospodarczej i prognoza

II.1. Cykl koniunkturalny i sytuacja bieżąca

W II kw. 2013 r. gospodarka polska weszła na ścieżkę wyższego wzrostu, rosnąc przez ostatnie półtora roku w przeciętnym tempie 0,8% (kw/kw, sa), tj. powyżej tempa notowanego w 2012 r., jednak wciąż nieznacznie poniżej długookresowej średniej. W wyraźnym trendzie wzrostowym utrzymywał się eksport, któremu sprzyjała relatywnie wysoka konkurencyjność polskich przedsiębiorstw oraz poprawa dynamiki aktywności na polskich głównych rynkach eksportowych. Znalazło to swoje odbicie w wyższej dynamice produkcji przemysłowej oraz inwestycji, w szczególności w kategorii tzw. zakupów, obejmującej maszyny i urządzenia oraz środki transportu. Stopniowo poprawiała się też sytuacja na rynku pracy. Było to widoczne we wzroście popytu na pracę i spadku bezrobocia, przy umiarkowanej presji płacowej. W efekcie w tendencji wzrostowej znalazła się konsumpcja prywatna. Od II połowy 2013 r. coraz większą rolę we wzroście PKB (w ujęciu r/r) odgrywał popyt krajowy, który od II kw. 2014 r. stał się jedynym czynnikiem wzrostu gospodarczego, przy ujemnym wkładzie eksportu netto.

W 2014 r. PKB zwiększył się realnie o 3,4%, tj. dwukrotnie więcej niż rok wcześniej. Drugi rok z rzędu przyspieszyło tempo wzrostu eksportu, do czego w dużej mierze przyczyniła się poprawa koniunktury w pozostałych krajach UE, w tym w strefie euro. PKB UE zwiększył się o 1,3%, po stagnacji rok wcześniej, a źródłem tego wzrostu było przyspieszenie dynamiki popytu krajowego. W konsekwencji obserwowany był stosunkowo silny wzrost importu UE, głównego indykatora popytu na polskie towary i usługi (na UE przypada blisko 80% polskiego eksportu towarów), który w 2014 r. wyniósł 4%, wobec 1,4% rok wcześniej. Wzrost importu UE, a także importu pozostałych krajów rozwiniętych i innych krajów rozwijających się i w efekcie wzrost polskiego eksportu na te rynki, skompensował spadek eksportu z Polski na rynki wschodnie (w szczególności do Rosji i Ukrainy), wywołany konfliktem między Rosją a Ukrainą, spadkiem dynamiki aktywności w tych krajach i znaczącą deprecjacją ich walut oraz embargiem na eksport produktów żywnościowych do Rosji.

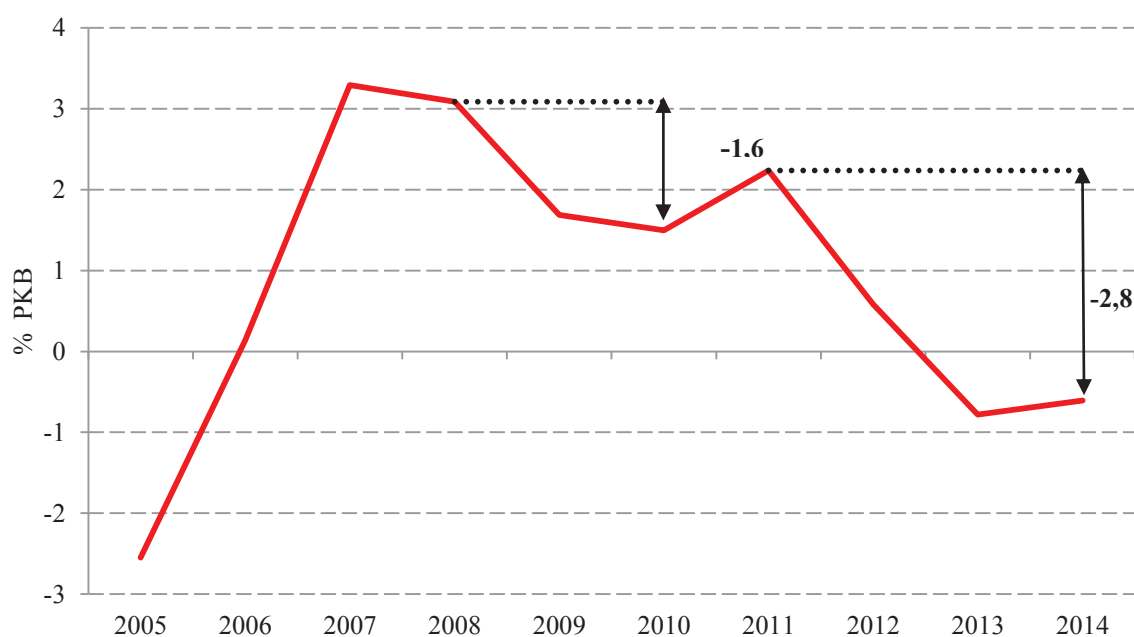
Poprawa dynamiki aktywności gospodarczej w ubiegłym roku, w tym wyraźne przyspieszenie tempa wzrostu inwestycji, przełożyła się na poprawę sytuacji na rynku pracy¹⁵. Liczba pracujących wzrosła aż o 1,9% wobec niewielkiego spadku rok wcześniej. Przyrost ten niemal w całości wynikał z najwyższego od 5 lat wzrostu liczby pracowników najemnych. Zwiększyła się także, po dwóch latach spadków, liczba pracodawców i pracujących na własny rachunek. W ujęciu sektorowym te zmiany to w głównej mierze skutek znaczącego przyrostu liczby pracujących w sektorze usług i w mniejszym stopniu w szeroko rozumianym sektorze przemysłowym (obejmującym przemysł i budownictwo), choć i tu wzrost okazał się najwyższy w ciągu ostatnich trzech lat. W tendencji spadkowej utrzymała się natomiast liczba pracujących w rolnictwie. Wzrost popytu na pracę przyczynił się do wyraźnego spadku bezrobocia. Stopa bezrobocia obniżyła się do 9,0% wobec 10,3% rok wcześniej i 10,2% przeciętnie w UE.

Poprawa sytuacji na rynku pracy przy stabilizacji cen towarów i usług konsumpcyjnych, wpłynęła na poprawę dynamiki realnej dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych i w efekcie przyspieszenie tempa wzrostu konsumpcji gospodarstw domowych (do 3,1% z 1,2% rok wcześniej). Wzrostowi konsumpcji sprzyjały również poprawa indeksu nastrojów konsumentów oraz wyższa dynamika kredytów konsumpcyjnych. W roku ubiegłym zanotowano również znaczące przyspieszenie tempa wzrostu nakładów inwestycyjnych (do 9,2% z 1,1% w 2013 r.). Wysoka dynamika inwestycji przy słabszej dynamice wartości dodanej w budownictwie (widoczna szczególnie w II połowie 2014 r.) to efekt wysokiego wzrostu inwestycji w maszyny i urządzenia oraz środki transportu, które realizowane są głównie w sektorze przedsiębiorstw. Dobre wyniki w tym zakresie można tłumaczyć relatywnie wysoką konkurencyjnością kosztową polskich firm, ich dobrymi wynikami finansowymi oraz spadkiem kosztów finansowania, co przy utrzymywaniu się stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych powyżej długookresowej średniej, sprzyjało podejmowaniu decyzji o zwiększeniu potencjału produkcyjnego. Wzrost nakładów inwestycyjnych – po dwóch latach ich wyraźnego ograniczenia – zanotowano również w sektorze instytucji rządowych i samorządowych.

¹⁵ Informacje dotyczące rynku pracy oparte zostały na podstawie danych BAEL (15 lat i więcej).

Szacuje się, że w roku ubiegłym tempo wzrostu rzeczywistego PKB, po raz pierwszy od dwóch lat, przekroczyło potencjalne tempo wzrostu polskiej gospodarki szacowane (zgodnie z metodologią Komisji Europejskiej) na ok. 3,2%. Pozwoliło to zmniejszyć ujemną lukę produktową do ok. minus 0,6% potencjalnego PKB wobec minus 0,8% w 2013 r. Oznacza to niewielką poprawę warunków cyklicznych dla prowadzenia działalności gospodarczej, jednak w gospodarce polskiej wciąż przeważa podaż nad popytem. Łączne pogorszenie cyklu koniunkturalnego w Polsce w latach 2012-14 mierzone zmianą luki produktowej było prawie dwukrotnie większe w stosunku do pogorszenia obserwowanego w latach 2009-10. Znajduje to odzwierciedlenie m.in. we wskaźnikach opisujących sferę nominalną gospodarki.

Wykres 1. Luka produktowa

Źródło: Ministerstwo Finansów

Ujemna luka produktowa i umiarkowana presja płacowa spowodowały, że na niskim poziomie utrzymywała się inflacja bazowa. Roczna zmiana wskaźnika CPI po wyłączeniu cen żywności i energii średnio w 2014 r. wyniosła 0,6%, znacząco poniżej dolnej granicy dopuszczalnego odchylenia od celu inflacyjnego NBP. Ogólny wskaźnik inflacji okazał się jednak jeszcze niższy i wyniósł 0,0%, przy zakładanym w ustawie budżetowej na rok 2014 poziomie 2,4%, a w zaktualizowanej prognozie w *Programie z 2014 r.*: 1,2%. W znacznym stopniu wynikało to z szoków podażyowych na rynku produktów rolnych i rynku energetycznym. Spadek cen żywności był efektem wysokiej podaży produktów rolnych na rynku krajowym spowodowanej bardzo dobrymi zbiorami oraz wprowadzonym przez Rosję embargiem na import żywności z krajów UE, w tym z Polski. Dodatkowo spadkowi cen przemysłowych i w efekcie konsumpcyjnych sprzyjał notowany w IV kw. 2014 r. gwałtowny spadek cen ropy naftowej. W efekcie od lipca 2014 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych utrzymują się na poziomie niższym niż przed rokiem.

Poprawa dynamiki popytu krajowego oraz wyższa dynamika wolumenu importu niż eksportu przełożyły się w roku ubiegłym na tylko nieznaczne pogorszenie salda handlowego. Zmiany salda w ujęciu realnym zostały w dużym stopniu skompensowane przez pozytywny wpływ *terms of trade*, tj. wyższy – w ujęciu złotowym – spadek cen importu niż eksportu. W efekcie nominalne saldo obrotów towarowych w relacji do PKB było bliskie zbilansowania. Głównym czynnikiem nierównowagi zewnętrznej pozostało ujemne saldo dochodów pierwotnych, odzwierciedlające w głównej mierze wysokie dochody nierezydentów z bezpośrednich inwestycji zagranicznych jak

również, choć w mniejszym stopniu, dochody nierezydentów z tytułu inwestycji portfelowych. W efekcie saldo obrotów bieżących w ubiegłym roku pozostało ujemne, na poziomie 1,4% PKB. Główną rolę w finansowaniu nierównowagi zewnętrznej polskiej gospodarki przejął rachunek kapitałowy, na którym klasyfikowany jest przede wszystkim napływ środków z europejskich funduszy strukturalnych.

Zgodnie z *forward guidance* z marca 2014 r. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) utrzymała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie do końca III kw. 2014 r. W październiku Rada obniżyła stopy procentowe o 0,5-1,0 pkt proc. (poza stopą depozytową, która pozostała niezmienną), oceniając, że napływające dane wskazują na spowolnienie dynamiki aktywności gospodarczej oraz na wzrost ryzyka utrzymania się inflacji poniżej celu w średnim okresie. Główna stopa procentowa – stopa referencyjna – została zredukowana do poziomu 2,0%. Jednocześnie RPP nie wykluczyła dalszego dostosowania polityki pieniężnej, co przyczyniło się do silnego wzrostu oczekiwań rynkowych na kolejną obniżkę stóp procentowych już w listopadzie ubiegłego roku. Rada utrzymała jednak koszt pieniądza banku centralnego bez zmian do końca roku. Średnio w 2014 r. stopa referencyjna wyniosła 2,4%. Stopy procentowe NBP zostały ponownie obniżone dopiero w marcu 2015 r. Skala redukcji wyniosła 0,5 pkt proc., co spowodowało stopę referencyjną do nowego rekordowo niskiego poziomu 1,5%. Jednocześnie Rada zadeklarowała, że obniżka ta oznacza zakończenie cyklu łagodzenia polityki pieniężnej w Polsce.

W 2014 r. kurs złotego determinowały głównie czynniki globalne. Polska waluta okazała się przy tym relatywnie odporna zarówno na zmniejszanie przez Fed programu skupu aktywów, jak i na wzrosty napięć geopolitycznych (konflikt na Ukrainie). Przez większą część roku kurs złotego do euro wahał się w stosunkowo wąskim przedziale 4,15-4,24. Silniejsza aprecjacja złotego miała miejsce na początku czerwca, gdy kurs EUR/PLN spadł poniżej poziomu 4,10, w wyniku poprawy globalnych nastrojów po obniżeniu stóp procentowych przez EBC. Z kolei w grudniu kurs EUR/PLN wzrósł powyżej 4,30 na skutek pogorszenia nastrojów w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i niskiej płynności na rynku walutowym w końcu roku. Od lipca 2014 r. polska waluta systematycznie osłabiała się do zyskującego na rynkach światowych dolara amerykańskiego. Średni kurs złotego ukształtował się w 2014 r. na poziomie 4,1852 EUR/PLN oraz 3,1551 USD/PLN.

II.2. Scenariusz średniookresowy

Bieżące prognozy Komisji Europejskiej dotyczące kondycji ekonomicznej głównego partnera handlowego Polski, jakim jest UE, pozwalają na optymistyczną ocenę perspektyw wzrostu gospodarczego w Polsce. Zgodnie z szacunkami opublikowanymi w lutym 2015 r., wykorzystanymi do przygotowania prognozy prezentowanej w *Programie*, Komisja Europejska przewiduje, że tempo wzrostu PKB w UE w latach 2015-16 wyniesie odpowiednio 1,7% oraz 2,1% (wobec 1,3% w 2014 r.). Głównym czynnikiem wzrostu w horyzoncie prognozy będzie popyt krajowy, zwłaszcza konsumpcja prywatna i w mniejszym stopniu inwestycje, przy neutralnym wkładzie eksportu netto. Poprawa dynamiki popytu krajowego w UE sprzyjać będzie coraz wyższej dynamice importu UE, głównego indykatora rynków eksportowych Polski. Komisja Europejska prognozuje, że import UE w latach 2015-16 zwiększy się odpowiednio o 4,3% i 5,4% (wobec 4,0% w ubiegłym roku). Na potrzeby scenariusza makroekonomicznego prezentowanego w *Programie* przyjęto, że w kolejnych latach tempo wzrostu PKB i importu UE będzie powracać do długookresowej średniej, co oznacza, że realny wzrost PKB wyniesie 1,9% w 2017 r. i 1,7% w 2018 r., a realny wzrost importu ukształtuje się na poziomie 5,0% w 2017 r. i 4,6% w 2018 r.

W latach 2015-16 udział inwestycji publicznych w PKB ustabilizuje się na poziomie 4,5% i będzie zbliżony do poziomu obserwowanego w 2014 r. (4,4% PKB). Pewnego spadku tego udziału można oczekiwać w okresie 2017-18. Spadek udziału inwestycji publicznych w PKB w Polsce nie będzie jednak duży, do ok. 4,2% PKB w 2018 r., a sam udział pozostanie jednym z największych spośród krajów Unii.

Uwarunkowania demograficzne prognozy prezentowanej w *Programie* bazują na założeniu realizacji zmian demograficznych przewidywanych w scenariuszu EUROPOP2013 skorygowanym o aktualne

dane GUS. W horyzoncie do 2018 r. w Polsce oczekiwany jest zatem niewielki spadek ludności ogółem, o 0,1% w stosunku do poziomu z 2014 r. Ludność w wieku produkcyjnym (15-74 lata) obniży się w tym okresie o ok. 0,6%. W prognozie współczynnika aktywności zawodowej (według metodologii BAEL, grupa wiekowa 15-74 lata), uwzględniającej m.in. znaczne ograniczenie możliwości przechodzenia na wcześniejszą emeryturę oraz podniesienie wieku emerytalnego, przewiduje się jednak ograniczenie negatywnych skutków demograficznych dla rynku pracy. Poziom podaży pracy w 2018 r. będzie wyższy o ok. 0,1% w stosunku do poziomu z 2014 r. (choć począwszy od 2017 r. jej poziom będzie się obniżał). Trend wzrostowy współczynnika aktywności zawodowej będzie kontynuowany do końca prognozowanego okresu, jednak w tempie nieco niższym od relatywnie wysokiego w 2014 r.

Oczekuje się, że w 2015 r. liczba osób pracujących wzrośnie przeciętnie o 1,1%. W kolejnych latach przyrost ten będzie stopniowo malał od 0,7% w 2016 r. do 0,5% w 2018 r. Zmiany liczby pracujących ogółem uwzględniają przyjęte w *Programie* założenie o utrzymaniu do 2018 r. liczby pracujących w sektorze instytucji rządowych i samorządowych na poziomie zanotowanym w IV kw. 2014 r. Uwzględniając przedstawione wcześniej kształtowanie się liczby osób aktywnych zawodowo oraz prognozowane przyrosty pracujących, w prognozowanym okresie oczekiwane jest dalsze systematyczne ograniczanie stopy bezrobocia po okresie jej wzrostu w latach 2009-13. Szacuje się, że w 2015 r. stopa bezrobocia spadnie do 8,2% z 9,0% zanotowanych w roku poprzednim. W 2016 r. ukształtuje się ona przeciętnie na poziomie 7,6%, by w okresie do 2018 r. zmniejszyć się do 6,5%.

Obniżanie się stopy bezrobocia oraz stopniowy wzrost poziomu cen będą sprzyjały nominalnemu wzrostowi wynagrodzeń w sektorze rynkowym. Zmiany wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych (rozdział III) przewiduje się, że w 2015 r. nominalne tempo wzrostu przeciętnego wynagrodzenia będzie o 0,1 pkt. proc. wyższe niż w roku ubiegłym i wyniesie 3,5%. W kolejnych latach będzie ono stopniowo przyspieszać i wyniesie 3,6% w 2016 r., 3,8% w 2017 r. i 4,6% w 2018 r.

Uwzględniając szacowany wzrost przeciętnego wynagrodzenia, liczby zatrudnionych oraz liczby świadczeniobiorców, prognozuje się, że przeciętny realny wzrost dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych w latach 2015-18 będzie zbliżony do średniego wzrostu PKB w tym okresie. W horyzoncie prognozy wsparciem dla dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych będzie oczekiwany relatywnie szybki wzrost nadwyżki operacyjnej w tym sektorze, czyli dochodu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, którego zmiany w większym stopniu powinny być powiązane z dynamiką rozwoju sektora rynkowego niż z dynamiką całego PKB. Wsparciem dla dochodów do dyspozycji – obok korzystnych tendencji zachodzących na rynku pracy – powinno być również dalsze zwiększenie pomocy państwa dla rodzin z dziećmi i jednorazowe zwiększenie waloryzacji emerytur i rent w 2015 r. Uwzględniając powyższe czynniki, oczekuje się, że w 2015 r. realny wzrost spożycia prywatnego wzrośnie do 3,4% z 3,0% w ubiegłym roku mimo spodziewanego wzrostu dobrowolnej stopy oszczędności, a w kolejnych latach – wraz z oczekiwanym polepszeniem indeksu nastrojów konsumentów dzięki lepszej koniunkturze – przyspieszy średnio do 3,8%.

Realny wzrost spożycia publicznego uwarunkowany będzie działaniami rządu ukierunkowanymi na osiągnięcie średniookresowego celu budżetowego. Efektem działań konsolidacyjnych będzie redukcja udziału spożycia publicznego w PKB. Szacowane realne tempo wzrostu tej kategorii ekonomicznej w okresie 2015-18 to odpowiednio 2,7%, 1,1%, 1,1% oraz 1,4%.

Utrzymująca się wysoka konkurencyjność cenowa polskich produktów pozwala osiągać firmom stosunkowo wysokie wskaźniki rentowności ze sprzedaży. Pomimo relatywnie niekorzystnej sytuacji w otoczeniu zewnętrznym, od 2011 r. w Polsce obserwuje się również odbudowę inwestycji prywatnych po silnym spadku tej kategorii ekonomicznej w latach 2009-10. Udział inwestycji prywatnych w PKB systematycznie rośnie i w 2014 r. osiągnął 15,1%, czyli jedynie 0,1 pkt. proc. poniżej poziomu z początku poprzedniego ożywienia inwestycyjnego (tj. w związku z przystąpieniem Polski do UE w 2004 r.). Pomimo obserwowanych tendencji wzrostowych udział inwestycji prywatnych w PKB wciąż pozostaje poniżej poziomu zanotowanego w szczycie koniunktury poprzedzającym kryzys finansowy (w 2008 r. wyniósł 17,8%). W okresie objętym prognozą przewiduje się kontynuację tendencji odbudowy popytu inwestycyjnego sektora prywatnego. W 2015 r. inwestycje prywatne zwiększą się realnie o 6,6%, by w kolejnych latach osiągnąć tempo

wzrostu na poziomie odpowiednio 7,6%, 8,3% oraz 8,2%. W rezultacie udział inwestycji prywatnych w PKB na koniec 2018 r. zwiększy się do 17,4%. Czynnikiem wspierającym wzrost popytu inwestycyjnego sektora prywatnego obok oczekiwanej poprawy koniunktury w otoczeniu zewnętrznym będzie również utrzymanie się kosztu kapitału na relatywnie niskim poziomie w związku z niskimi stopami procentowymi oraz w efekcie działania programu *Inwestycje Polskie*. W Ministerstwie Finansów trwają też prace analityczne dotyczące wprowadzenia ulgi w podatku dochodowym na wydatki związane z ponoszeniem nakładów na badania i rozwój.

Stan rzeczowych środków obrotowych powiązany jest z poziomem popytu na rynku krajowym oraz na rynkach zagranicznych. Szacuje się, że wraz ze stabilizacją tempa wzrostu popytu finalnego na poziomie ok. 4,5% (wobec 5,2% w 2014 r.), w okresie objętym *Programem* wkład zmiany zapasów będzie bliski neutralnemu dla wzrostu gospodarczego wobec wkładu 0,4 pkt. proc. zanotowanego w 2014 r.

W okresie 2009-14 udział eksportu w PKB w Polsce wzrósł z poziomu 37,6% do 46,9%. Tak dynamiczna zmiana struktury polskiego PKB wynika z utrzymującej się wysokiej konkurencyjności polskich przedsiębiorstw oraz, co również istotne, z relatywnej słabości popytu krajowego w tym okresie, zwłaszcza do 2013 r. Oczekuje się, że do 2018 r. udział eksportu w PKB będzie nadal rósł, choć już znacznie wolniej. Realne tempo wzrostu eksportu będzie utrzymywać się powyżej tempa wzrostu rynków eksportowych i wyniesie 5,7% w 2015 r., 5,9% w 2016 r., 5,6% w 2017 r. i 5,5% w 2018 r., wynikiem czego będzie wzrost udziału eksportu w PKB do historycznie wysokiego poziomu 49,2%.

Kształtowanie się popytu finalnego będzie obok kursu walutowego podstawową determinantą wzrostu importu w Polsce. Realny wzrost importu pozostanie wyższy niż wzrost eksportu i wyniesie w okresie 2015-16 odpowiednio 6,9% i 6,1% oraz po 5,7% w latach 2017-18. W rezultacie wkład eksportu netto we wzrost PKB w 2015 r. wyniesie minus 0,6 pkt. proc. wobec minus 1,4 pkt. proc. w 2014 r., a w kolejnych latach ustabilizuje się na poziomie minus 0,1 pkt. proc.

Kształtowanie się eksportu netto znajduje z kolei odzwierciedlenie w wysokości salda obrotów towarowych i jest ważnym czynnikiem wpływającym na saldo rachunku bieżącego w bilansie płatniczym. W 2015 r. deficyt rachunku bieżącego spadnie do poziomu 1,2% PKB w porównaniu z 1,4% PKB z 2014 r. Głównym źródłem nierównowagi zewnętrznej pozostanie deficyt dochodów pierwotnych będący odzwierciedleniem ujemnej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej netto polskiej gospodarki. W kolejnych latach prognozy deficyt w rachunku bieżącym bilansu płatniczego zacznie się stopniowo pogłębiać i wyniesie odpowiednio 1,9% w 2016 r., 2,2% w 2017 r. oraz 2,4% w 2018 r. Oczekuje się, że do 2018 r. deficyt ten będzie z nadwyżką finansowany napływem kapitału długookresowego, tj. środkami klasyfikowanymi na rachunku kapitałowym (głównie europejskimi funduszami strukturalnymi) i zagranicznymi inwestycjami bezpośrednimi.

Podsumowując, oczekiwania dotyczące kształtowania się składowych PKB pozwalają przewidywać, że wzrost gospodarczy w Polsce w 2015 r. wyniesie 3,4%, czyli tyle samo, co w 2013 r. Podstawowym czynnikiem wzrostu pozostanie prywatny popyt krajowy. Prognozuję się, że w kolejnych latach realne tempo wzrostu PKB będzie stopniowo przyspieszać i wyniesie 3,8% w 2016 r., 3,9% w 2017 r. i 4,0% w 2018 r.

W okresie do 2016 r. polityka makroekonomiczna prowadzona będzie w warunkach wciąż ujemnej, lecz domykającej się luki produktowej. Szacuje się, że w 2015 r. luka produktowa w relacji do potencjalnego PKB zmniejszy się do minus 0,5% z minus 0,6% w roku poprzednim. W 2016 r. luka zmniejszy się szybciej, do minus 0,2%, by w 2017 r. osiągnąć poziom 0,0% PKB potencjalnego i utrzymać się na nim w roku kolejnym. Potencjalne tempo wzrostu PKB w prognozowanym okresie zwiększy się stopniowo z poziomu 3,2% szacowanego dla 2014 r. do 4,0% w 2018 r., tj. do przeciętnego poziomu dla lat 2007-11. Do poprawy dynamiki potencjału polskiej gospodarki w głównej mierze przyczyni się oczekiwane przyspieszenie tempa wzrostu produktywności czynników produkcji i stopniowe zwiększanie się udziału kapitału w tworzeniu wzrostu gospodarczego.

W całym prognozowanym okresie oczekiwane jest utrzymanie się tendencji aprecjacyjnej złotego. Umacnianiu się polskiej waluty powinny sprzyjać silne fundamenty polskiej gospodarki, w tym

niewielki deficyt rachunku bieżącego, napływ inwestycji zagranicznych oraz istotny spadek premii za ryzyko związany z ograniczeniem nierównowagi finansów publicznych. Zakłada się, że duże znaczenie dla kształtowania się kursu walutowego będzie miał ostatni z wymienionych czynników, w tym wyjście Polski z procedury nadmiernego deficytu.

W przypadku inflacji prognozuje się, że po wyraźnym spadku w końcu 2014 r., również w roku bieżącym presja inflacyjna będzie bardzo ograniczona. W efekcie oddziaływania czynników podażowych, m.in. znacznego wzrostu dostaw z USA, w okresie od października 2014 r. do lutego 2015 r. cena ropy na rynkach światowych obniżyła się o ok. 40%, z poziomu 97 USD za baryłkę w przypadku ropy Brent do 58 USD. Z kolei ceny paliw na rynku krajowym spadły w tym okresie o ok. 17%, co wpłynęło w sposób bezpośredni na obniżenie wskaźnika CPI o 0,9 pkt. proc. Dodatkowo można mówić o wpływie pośrednim, który wynika z obniżki kosztów produkcji i kosztów transportu, a więc przyczynia się do niższych cen towarów nabywanych przez gospodarstwa domowe. Wciąż bardzo niska pozostaje również dynamika cen żywności, która w okresie od października 2014 r. do lutego 2015 r. wyniosła 0,5%, podczas gdy w analogicznym okresie w ostatnich 5 latach notowano wzrost cen średnio o 3,4%¹⁶ (przy najniższej dynamice wzrostu wynoszącej 2,1%). Ponadto w latach 2015-16 presja inflacyjna ograniczana będzie również przez wciąż ujemną lukę produktową. W związku z tym prognozuje się, że ceny towarów i usług konsumpcyjnych spadną w 2015 r. średnio o 0,2%, a w latach kolejnych wskaźnik CPI będzie stopniowo powracał w okolice środka dopuszczalnych w ramach prowadzonej polityki pieniężnej wahań. W 2017 r. presja inflacyjna będzie dodatkowo ograniczana przez planowany powrót stawek podatku VAT do 22% z 23% oraz do 7% z 8%.

II.3. Wpływ kluczowych reform strukturalnych na wzrost gospodarczy

Rząd poprzez szereg zintegrowanych strategii realizuje politykę zorientowaną na zapewnienie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i potencjału wzrostu gospodarczego kraju. Działania te mają przede wszystkim na celu poprawę dostępu przedsiębiorstw do kapitału, kreowanie postaw przedsiębiorczych, instytucjonalne, organizacyjne i finansowe wzmocnienie otoczenia przedsiębiorstw, a także wypełnienie luki informacyjnej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom prognozowanych zmian demograficznych na równowagę poszczególnych sektorów gospodarki polskiej. Oczekiwanym efektem prowadzonych działań będzie poprawa produktywności czynników produkcji i zwiększenie dostępnego zasobu tych czynników, co w konsekwencji pozwoli na osiągnięcie wyższego poziomu rozwoju gospodarczego i zwiększy przeciętny standard życia obywateli. Opisane niżej działania służą też realizacji polityki tzw. inkluzywnego wzrostu gospodarczego.

Jednocześnie kontynuowane są działania mające na celu stymulowanie przedsiębiorczości. W tym obszarze kluczowe są działania dla poprawy instytucjonalnego otoczenia biznesu, tak aby zapewnione zostały stabilne i sprzyjające rozwojowi warunki funkcjonowania przedsiębiorców. Mają one charakter kompleksowy, a więc obejmują zarówno działania legislacyjne (deregulacyjne), wprowadzające konkretne ułatwienia i uproszczenia w aktach prawnych regulujących warunki działalności gospodarczej, jak również działania zmierzające do poprawy samego systemu tworzenia prawa, w tym na rzecz dialogu z przedsiębiorcami. Działania te mają zapewnić odpowiednie warunki dla efektywnego wykorzystania krajowych i europejskich środków finansowych.

Jednym z realizowanych działań jest program *Inwestycje Polskie*, którego celem jest zapewnienie utrzymania w gospodarce wysokiej dynamiki inwestycji w projekty infrastrukturalne o zasadniczym znaczeniu dla gospodarki narodowej oraz strategicznych interesów państwa. Program *Inwestycje Polskie* koncentruje się na stworzeniu warunków dla długookresowego finansowania rentownych projektów inwestycyjnych w obszarze infrastruktury energetycznej i gazowej, zagospodarowania złóż węglowodorowych, infrastruktury transportowej, samorządowej (utyliczacja odpadów, komunikacja), przemysłowej oraz telekomunikacyjnej. W konsekwencji będzie przyczyniał się do realizacji celów

¹⁶ Niższa o 2,9 pkt. proc. dynamika cen żywności wpływa na obniżenie wskaźnika CPI o ok. 0,7 pkt. proc.

zaplanowanych w *Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku* (z perspektywą do 2030 roku) oraz w *Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* (perspektywa do 2020 roku). Wpisuje się on także w *Plan inwestycyjny dla Europy*, przedstawiony przez Komisję Europejską w dniu 26 listopada 2014 r., w którym tego typu instytucje stanowią jeden z filarów pobudzenia inwestycji w Europie z uwagi na zdolności katalizowania inwestycji prywatnych. Program zawiera otwartą krajową platformę inwestycyjną, poprzez którą Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych, po jego utworzeniu, będzie mógł współfinansować projekty inwestycyjne w Polsce.

Konsekwentne wdrażanie postanowień *Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki* sprzyjać będzie wzrostowi innowacyjności i efektywności gospodarki, w rezultacie poprawiać się będzie konkurencyjność gospodarki rozumiana jako długookresowa zdolność do sprostania konkurencji zewnętrznej. Kredyt na innowacje technologiczne będzie stanowił wsparcie działalności innowacyjnej mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępu do środków inwestycyjnych, skierowanych na wdrażanie (opracowanych samodzielnie lub przy współpracy z sektorem nauki) nowych rozwiązań technologicznych. Główny nacisk położony będzie na badania i rozwój, ich komercyjne zastosowanie oraz stworzenie zachęt do współpracy środowiska nauki i biznesu oraz do realizacji projektów przez przedsiębiorstwa. Premiuwane będą wspólne inicjatywy nauki i biznesu. Stworzone zostaną również mechanizmy finansowania infrastruktury badawczej i działalności jednostek naukowych, które przyczynią się do zapewnienia wysokiej jakości infrastruktury naukowo-badawczej. W tym celu wprowadzone zostaną rozwiązania ułatwiające ubieganie się o przyznanie środków finansowych na jej sfinansowanie.

Poprawie otoczenia biznesu będzie też służyć realizacja *Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020*. Program ten, wpisując się w cele Europejskiej Agendy Cyfrowej, przewiduje w szczególności wspieranie tworzenia sieci szerokopasmowych oraz rozwoju e-usług publicznych na poziomie centralnym.

Równocześnie Polska podejmuje działania w reakcji na zmiany w strukturze demograficznej. Od 2011 r. obserwuje się ubytek ludności w wieku produkcyjnym. Jest to zjawisko na tyle silne, że nawet oczekiwana kontynuacja poprawy wskaźników aktywności zawodowej może nie wystarczyć, aby zapobiec spadkowi podaży pracy. Zmniejszająca się podaż pracy wraz z postępującą konwergencją tempa wzrostu produktywności czynników produkcji do poziomów obserwowanych w krajach rozwiniętych stanowiąc będą poważną barierę dla potencjalnego tempa wzrostu polskiej gospodarki. Aby minimalizować negatywne skutki dla gospodarki wynikające z tych tendencji, prowadzone są działania wobec różnych grup wiekowych.

W pierwszej kolejności wycofane zostały bodźce zachęcające do wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej w postaci możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. Wpłynęło to pozytywnie na zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej i współczynnika zatrudnienia wśród starszych pracowników. Ponadto podobnie jak w większości krajów Unii Europejskiej, wprowadzono stopniowe wydłużanie wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn. Poza oczekiwanym zwiększeniem wysokości przyszłych emerytur ma to także pozytywny wpływ na podaż pracy. Skutki tych działań w największym stopniu dotyczyć będą grupy wiekowej 45+, gdzie wskaźniki aktywności zawodowej dotychczas były wyraźnie niższe niż średnio w gospodarkach rozwiniętych. Wprowadzona w 1999 r. zmiana systemu ubezpieczeń społecznych z systemu o zdefiniowanym świadczeniu na system o zdefiniowanej składce również wpływa pozytywnie na zwiększenie aktywności zawodowej. W systemie powstałym w efekcie tej zmiany odłożenie decyzji o przejściu na emeryturę znacznie mocniej wpływa na wzrost przyszłego świadczenia niż to miało uprzednio miejsce.

Aktywność zawodowa Polaków powinna się również zmieniać w związku z naturalną tendencją do większego udziału sektora usług. Pozwoli to na łatwiejsze wejście na rynek pracy młodszych kohort, dla których obecnie obserwowany współczynnik aktywności zawodowej jest wyraźnie niższy niż średni w UE. Wsparciem w aktywizacji tej grupy wiekowej ludności będzie obowiązek zapewnienia przez gminy miejsc w przedszkolach dla wszystkich czterolatków, a później także dla trzylatków, jak również reforma edukacji i objęcie sześciolatków obowiązkiem szkolnym.

Zakłada się, że instrumentem niwelującym w długim okresie negatywne skutki zmian demograficznych będzie również nowe świadczenie rodzinne dla rodzin wychowujących dzieci –

świadczenie rodzicielskie. Będzie ono przeznaczone dla wszystkich, którym nie przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego w dotychczasowym kształcie z uwagi na nieopłacanie składek na ubezpieczenie chorobowe. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia będą więc m.in. bezrobotni, studenci, a także zatrudnieni na podstawie umów cywilno-prawnych. Jednocześnie, w celu uniknięcia sytuacji, w której osoba ubezpieczona mogłaby otrzymać zasiłek macierzyński w kwocie niższej niż nowe świadczenie rodzicielskie proponuje się wprowadzenie minimalnej wysokości wypłaty zasiłku macierzyńskiego oraz świadczeń z tytułu urodzenia dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (dotyczących rolników czy funkcjonariuszy służb mundurowych) i określenie jej w kwocie odpowiadającej świadczeniu rodzicielskiemu, czyli 1000 zł. Prawo do świadczenia rodzicielskiego nie będzie uzależnione od uzyskiwanego dochodu i będzie przyznawane w kwocie 1000 zł miesięcznie przez okres 12 miesięcy od urodzenia dziecka (w przypadku ciąży mnogiej przez 71 tygodni).

Świadczenie rodzicielskie to tylko jeden z obecnie wprowadzanych instrumentów wsparcia dla osób w trudnej sytuacji materialnej. W zeznaniach podatkowych składanych do końca kwietnia 2015 r. rodziny będą mogły skorzystać z nowelizacji przepisów dotyczących ulgi na dzieci. Po pierwsze, zwiększona została kwota odliczeń na trzecie, czwarte i kolejne dziecko w rodzinie odpowiednio do 180% i 243% kwoty przysługującej na pierwsze lub drugie dziecko. Ponadto na większą ulgę mogą liczyć podatnicy z niższych decyli dochodowych, w szczególności jeśli posiadają troje lub więcej dzieci. Według nowych zasad, w przypadku zbyt niskiego należnego podatku PIT można uzyskać zwrot do wysokości zapłaconych przez podatnika składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, które podlegają odliczeniu. Rozwiązanie to przyczyni się do obniżenia klina podatkowego dla relatywnie najmniej zarabiających rodzin z dziećmi, co będzie miało pozytywny skutek dla dochodów tych rodzin i ich prywatnej konsumpcji. Powinno ono również doprowadzić do wzrostu legalnego zatrudnienia (redukcja szarej strefy). Oczekiwanym skutkiem wprowadzanych zmian będzie redukcja ubóstwa wśród dzieci i budowa kapitału ludzkiego.

Jednocześnie w celu poprawy sytuacji osób zagrożonych ubóstwem na rynku pracy zmieniony zostanie mechanizm ustalania świadczeń rodzinnych. Przekroczenie progu dochodowego uprawniającego do otrzymania i wypłaty zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami nie spowoduje automatycznego wycofania świadczeń, a wyłącznie obniżenie ich wysokości do różnicy pomiędzy kwotą świadczeń rodzinnych a wysokością dochodu uzyskanego ponad kryterium dochodowe, tzn. zgodnie z zasadą „1 zł za 1 zł”. Powyższe działanie zwiększy bodźce do podejmowania aktywności zawodowej poprzez zmniejszenie tzw. pułapki ubóstwa oraz zoptymalizuje zasady uzyskiwania świadczeń rodzinnych.

Ponadto trwają konsultacje między Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Ministerstwem Finansów dotyczące weryfikacji świadczeń rodzinnych wynikającej z obowiązku określonego w art. 18 *ustawy o świadczeniach rodzinnych*. Na podstawie wyników badania Progu Wsparcia Dochodowego Rodzin należy spodziewać się wzrostu wysokości zasiłków rodzinnych. Weryfikacji poddane także zostaną, zgodnie z art. 9 *ustawy o pomocy społecznej*, kryteria dochodowe i świadczenia z pomocy społecznej z uwzględnieniem wyników badań prognozy interwencji socjalnej.

Zgodnie z projektem ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 lipca 2015 r. zaczną z kolei obowiązywać nowe przepisy dotyczące świadczeń dla osób, które zdecydowały się nie podejmować działalności zarobkowej lub zrezygnować z niej w celu przejścia opieki nad dorosłą osobą niepełnosprawną (najczęściej z najbliższej rodziny) – tj. mającą ukończony 25 rok życia. Grupa ta, o ile kryterium dochodowe na osobę w gospodarstwie opiekuna oraz niepełnosprawnego nie będzie przekraczać 1000 zł (wcześniej 664 zł), zostanie objęta świadczeniem pielęgnacyjnym o wysokości 800 zł miesięcznie (wcześniej 520 zł).

Działaniem uzupełniającym, wpływającym szczególnie silnie na poprawę sytuacji rodzin wielodzietnych, jest program zniżek dla członków rodzin z co najmniej trojgiem dzieci w postaci Karty Dużej Rodziny. Posiadanie kart przez członków takiego gospodarstwa domowego uprawnia ustawowo do korzystania przez rodziców i małżonków rodziców z ulg na bilety PKP, ulgi w opłatach paszportowych (75% dla dzieci i 50% dla rodziców) i bezpłatnego wstępu do parków narodowych. Do programu przystępują na podstawie umów podmioty publiczne (np. muzea), jak i niepubliczne,

oferując uprawnienia dla członków rodzin wielodzietnych, głównie z branży spożywczej, odzieżowej, obuwniczej, turystycznej, medycznej, ubezpieczeniowej, księgarskiej i edukacyjnej.

Aktywizacji zawodowej i poprawie warunków pracy dla młodych rodziców sprzyja będący obecnie w procesie legislacyjnym projekt zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Zwiększa on odpis podatkowy dla pracodawców, którzy zdecydowali się stworzyć przyzakładowy żłobek lub przedszkole. Świadczenie dla pracownika może mieć również charakter pieniężny: pracodawca może w ramach odpisu podatkowego udzielić dofinansowania pracownikowi w związku z umieszczeniem dziecka w przedszkolu prowadzonym przez inny podmiot, jeżeli sam nie prowadzi takiej placówki. Jednocześnie zmieniana jest *ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych*, aby powstałe po stronie pracownika przysporzenie majątkowe włączyć do katalogu świadczeń zwolnionych z opodatkowania.

W 2015 r. zwiększono wydatki na tworzenie oraz zapewnienie funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w ramach realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej *Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch”*. Program ma na celu realizację polityki rodzinnej rządu poprzez systematyczny wzrost miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Uwzględniając zależność pomiędzy wydatkami prorodzinnymi a dzietnością, szacuje się, że działania w ramach realizowanego pakietu prorodzinnego obejmującego opisane powyżej inicjatywy powinny przyczynić się do zwiększenia współczynnika dzietności o 0,03 pkt. proc. w 2015 r., o 0,04 pkt. proc. w 2016 r. i o 0,05 pkt. proc., począwszy od 2017 r. Polityka ta, poprzez oddziaływanie na wzrost podaży pracy w dłuższym horyzoncie, przełoży się na przyspieszenie potencjalnego wzrostu gospodarczego. Pozytywny wpływ wdrożenia pakietu prorodzinnego na wzrost potencjalnego PKB będzie zwiększał się systematycznie od ok. 0,01 pkt. proc. w 2034 r. do ok. 0,08 pkt. proc. w 2060 r. Działania w ramach tego pakietu będą również ograniczać negatywny wpływ przemian demograficznych na finanse publiczne i wzmocnią stabilność finansów publicznych.

Stabilność finansowa państwa w średnim i długim okresie jest z kolei podstawowym warunkiem inkluzywnego wzrostu gospodarczego, a z drugiej inkluzywny wzrost gospodarczy wzmacnia finanse publiczne. Zdrowe finanse publiczne sprzyjają poprawie wyników gospodarki. Poprzez pozytywny wpływ na oszczędności krajowe oraz spadek premii za ryzyko uwzględnianej w cenie kapitału pozwalają na szybszą akumulację kapitału i w efekcie przyczyniają się do przyspieszenia tempa wzrostu potencjalnego PKB. Stabilne finanse publiczne pozwalają też na realizację innych funkcji polityki fiskalnej, tj. alokacyjnej, redystrybucyjnej oraz stabilizacyjnej.

Do zapewnienia średnio- i długookresowej stabilności finansowej państwa przyczynia się m.in. wprowadzona w 2013 r. stabilizująca reguła wydatkowa, której celem jest ograniczenie nadmiernego, niemającego pokrycia w zmianach bazy podatkowej, wzrostu wydatków. Dodatkowo, wprowadzenie reguły i wynikające z tego ograniczenie budżetowe dla łącznej puli wydatków spowoduje reorganizację struktury wydatków publicznych, stwarzając przestrzeń dla zwiększenia wydatków pro wzrostowych. Zarządzanie wydatkami publicznymi w kontekście wymogów wynikających ze stabilizującej reguły wydatkowej będą wspierać przeglądy wydatków.

Kolejnym istotnym elementem polityki fiskalnej jest przyjęta przez rząd strategia konsolidacyjna sprzyjająca wzrostowi gospodarczemu, która stara się z jednej strony minimalizować negatywne skutki mnożników fiskalnych dla sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, z drugiej - tak konsolidować finanse publiczne, by doprowadzić do optymalnej z punktu widzenia wzrostu gospodarczego zmiany ich struktury.

Zasadność prowadzonych działań potwierdzają wyniki gospodarki polskiej w okresie po kryzysie finansowym. Polska w latach 2008-14 była liderem w UE pod względem skumulowanego realnego wzrostu PKB i wzrostu inwestycji, czego najlepszym podsumowaniem jest najwyższe spośród krajów członkowskich tempo wzrostu potencjalnego PKB.

Aneks

Tabela 10. Wzrost gospodarczy*

	Kod ESA	2014 Poziom	2014 Tempo wzrostu	2015 Tempo wzrostu	2016 Tempo wzrostu	2017 Tempo wzrostu	2018 Tempo wzrostu
1. Realny PKB (mld PLN)	B1*g	1719,2	3,4	3,4	3,8	3,9	4,0
2. Nominalny PKB (mld PLN)	B1*g	1728,7	4,0	3,9	5,1	5,7	6,5
Składowe realnego PKB							
3. Spożycie prywatne	P.3	1042,7	3,0	3,4	3,7	3,8	3,8
4. Spożycie publiczne	P.3	315,7	4,7	2,7	1,1	1,1	1,4
5. Nakłady brutto na środki trwałe	P.51	341,7	9,2	6,9	6,1	6,5	6,9
6. Przyrost rzeczowych środków obrotowych oraz nabycie netto aktywów wyjątkowej wartości (% PKB)	P.52+ P.53	11,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
7. Eksport towarów i usług	P.6	810,6	5,7	5,7	5,9	5,6	5,5
8. Import towarów i usług	P.7	802,1	9,1	6,9	6,1	5,7	5,7
Wkład we wzrost PKB							
9. Finalny popyt krajowy			7,5	6,6	6,7	6,6	6,8
10. Przyrost rzeczowych środków obrotowych oraz nabycie netto aktywów wyjątkowej wartości	P.52+ P.53		0,4	0,0	0,1	0,0	0,0
11. Saldo handlu zagranicznego	B.11		-1,4	-0,6	-0,1	-0,1	-0,1

* Poziomy realnych wolumenów wyrażone są w cenach stałych z 2013 r.

Tabela 11. Procesy inflacyjne

	Kod ESA	2014 Poziom	2014 Tempo wzrostu	2015 Tempo wzrostu	2016 Tempo wzrostu	2017 Tempo wzrostu	2018 Tempo wzrostu
1. Deflator PKB			0,6	0,5	1,3	1,7	2,5
2. Deflator spożycia prywatnego			-0,4	-0,6	1,7	1,8	2,5
3. HICP			0,1	-0,2	1,7	1,8	2,5
4. Deflator spożycia publicznego			-0,1	-0,2	1,7	1,8	2,5
5. Deflator nakładów brutto na środki trwałe			-1,4	-0,7	1,7	2,0	2,6
6. Deflator eksportu towarów i usług			0,1	-1,2	1,4	1,9	1,4
7. Deflator importu towarów i usług			-2,2	-3,3	2,3	2,2	1,5

Tabela 12. Rynek pracy

	Kod ESA	2014 Poziom	2014 Tempo wzrostu	2015 Tempo wzrostu	2016 Tempo wzrostu	2017 Tempo wzrostu	2018 Tempo wzrostu
1. Pracujący (tys. osób)*		15862	1,9	1,1	0,7	0,6	0,5
2. Pracujący (liczba godzin)**		-	-	-	-	-	-
3. Stopa bezrobocia (poziom, %)***			9,0	8,2	7,6	7,0	6,5
4. Wydajność pracy (tys. osób)****		108,4	1,5%	2,4%	3,1%	3,3%	3,4%
5. Wydajność pracy (liczba godzin)*****		-	-	-	-	-	-
6. Koszty pracy (mld PLN)	D.1	633,7	1,8	4,7	4,4	4,6	5,4
7. Koszty pracy na jednego zatrudnionego (tys. PLN)		50,8	-0,7	3,4	3,5	3,8	4,7

* Pracujący przeciętnie według BAEL (15 lat i więcej).

** Według definicji z rachunków narodowych.

*** Zharmonizowana stopa bezrobocia, zgodna z definicją Eurostatu, poziomy.

**** Realny PKB na jednego pracującego.

***** Realny PKB na godzinę pracy.

Tabela 13. Salda sektorów instytucjonalnych

% PKB	Kod ESA	2014	2015	2016	2017	2018
1. Zadłużenie / wierzytelności netto względem reszty świata	B.9	1,0	0,5	0,5	0,5	0,3
w tym:						
- saldo towarów i usług		1,8	2,0	1,5	1,4	1,3
- saldo dochodów pierwotnych i wtórnych		-3,2	-3,2	-3,4	-3,5	-3,7
- rachunek kapitałowy		2,4	1,7	2,4	2,7	2,7
2. Zadłużenie / wierzytelności netto sektora prywatnego	B.9	4,2	3,2	2,8	2,3	1,5
3. Zadłużenie / wierzytelności netto sektora instytucji rządowych i samorządowych	EDP B.9	-3,2	-2,7	-2,3	-1,8	-1,2
4. Różnice statystyczne				opcjonalnie	opcjonalnie	opcjonalnie

Tabela 14. Podstawowe założenia egzogeniczne

	2014	2015	2016	2017	2018
Krótkookresowe stopy proc. (średniorocznie)	2,5	1,7	1,7	2,4	3,3
Długookresowe stopy proc. (średniorocznie)	3,7	2,3	2,4	3,1	4,0
Nominalny efektywny kurs walutowy*	-0,3	-0,8	-2,9	-3,0	-3,0
Kurs walutowy w relacji do euro (średniorocznie)	4,19	4,15	4,03	3,91	3,79
Wzrost światowego PKB**	3,3	3,6	4,0	-	-
Wzrost PKB w UE	1,3	1,7	2,1	1,9	1,7
Wzrost rynków eksportowych***	4,0	4,3	5,4	5,0	4,6
Wzrost wolumenu światowego importu**	2,6	4,3	5,3	-	-
Ceny ropy (Brent, USD/baryłka)**	99,0	61,5	68,8	-	-

* Nominalne tempo wzrostu kursu euro względem złotego

** Źródło: Komisja Europejska, *European Economic Forecast. Winter 2015*, luty 2015.

*** Jako indyktor rynków eksportowych – import UE.

Tabela 15. Sektor instytucji rządowych i samorządowych

	Kod ESA	2014 mln PLN	2014 % PKB	2015 % PKB	2016 % PKB	2017 % PKB	2018 % PKB
Wynik (EDP B9) według podsektorów							
1. Sektor instytucji rządowych i samorządowych	S.13	-55 241	-3,2	-2,7	-2,3	-1,8	-1,2
2. Podsektor rządowy	S.1311	-36 208	-2,1	-2,4	-2,2	-1,9	-1,0
3. Podsektor federalny	S.1312						
4. Podsektor samorządowy	S.1313	-2 920	-0,2	-0,1	0,0	0,1	0,1
5. Fundusze ubezpieczeń społecznych	S.1314	-16 113	-0,9	-0,3	-0,1	0,0	-0,3
Sektor instytucji rządowych i samorządowych							
6. Dochody ogółem	TR	667 637	38,6	38,8	38,5	37,9	37,8
7. Wydatki ogółem	TE	722 878	41,8	41,5	40,8	39,8	39,0
8. Wynik	EDPB.9	-55 241	-3,2	-2,7	-2,3	-1,8	-1,2
9. Odsetki	EDPD.41	33 799	2,0	1,8	1,5	1,5	1,5
10. Wynik pierwotny		-21 442	-1,2	-1,0	-0,7	-0,3	0,3
11. Działania jednorazowe i tymczasowe		-2 659	-0,2	0,1	-	-	-
Wybrane kategorie dochodów sektora instytucji rządowych i samorządowych							
12. Podatki ogółem (=12a+12b+12c)		341 007	19,7	19,8	19,9	19,5	19,4
12a. Od produkcji i importu	D.2	220 154	12,7	12,8	12,9	12,4	12,3
12b. Od dochodów, majątku	D.5	120 589	7,0	7,0	7,1	7,1	7,1
12c. Od kapitału	D.91	264	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Składki na ubezpieczenie społeczne	D.61	227 486	13,2	13,5	13,4	13,2	13,1
14. Dochody z własności	D.4	12 707	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7
15. Pozostałe		86 437	5,0	4,8	4,6	4,6	4,6
16. Dochody ogółem	TR	667 637	38,6	38,8	38,5	37,9	37,8
Obciążenia fiskalne (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		566 416	32,8	33,3	33,3	32,8	32,5
Wybrane kategorie wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych							
17. Koszty pracy + zużycie pośrednie	D1+P2	280 323	16,2	16,0	15,6	15,2	14,8
17a. Koszty pracy	D.1	176 327	10,2	10,0	9,7	9,4	9,0
17b. Zużycie pośrednie	P.2	103 996	6,0	6,0	5,9	5,8	5,7
18. Transfery socjalne		280 993	16,3	16,2	16,1	15,8	15,4
Z tego zasiłki dla bezrobotnych		3 625	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1

	Kod ESA	2014 mln PLN	2014 % PKB	2015 % PKB	2016 % PKB	2017 % PKB	2018 % PKB
18a. Transfery socjalne w naturze dostarczane przez producentów rynkowych	D.6311 D.63121 D.63131	34 993	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
18b. Transfery socjalne inne niż w naturze	D.62	246 000	14,2	14,2	14,0	13,8	13,5
19. Odsetki	EDP D.41	33 799	2,0	1,8	1,5	1,5	1,5
20. Subsydia	D.3	10 395	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
21. Nakłady brutto na środki trwałe	P.51	76 251	4,4	4,5	4,5	4,3	4,2
22. Transfery kapitałowe	D.9	10 270	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4
23. Pozostałe		30 847	1,8	2,0	2,1	2,1	2,1
24. Wydatki ogółem	TE	722 878	41,8	41,5	40,8	39,8	39,0
p.m. spożycie publiczne (nominalnie)	P.3	315 397	18,2	18,0	17,6	17,2	16,7

Tabela 16. Projekcje przy założeniu niezmięionej polityki rządu

	2014 Poziom mln PLN	2014 % PKB	2015 % PKB	2016 % PKB	2017 % PKB	2018 % PKB
1. Dochody ogółem przy niezmięionej polityce rządu	667 637	38,6	38,3	38,2	38,1	37,6
2. Wydatki ogółem przy niezmięionej polityce rządu	-	-	-	-	-	-

Tabela 17. Wydatki wylęczone z agregatu wydatków (*expenditure benchmark*)

	2014 Poziom mln PLN	2014 % PKB	2015 % PKB	2016 % PKB	2017 % PKB	2018 % PKB
1. Wydatki na programy UE całkowicie równoważone dochodami z funduszy UE	25 046	1,4	1,6	1,4	1,4	1,5
2. Cykliczne wydatki związane ze świadczeniami dla bezrobotnych	2 969	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
3. Efekt zmian systemowych w zakresie dochodów	9 103	0,5	0,6	0,3	-0,1	0,2
4. Zwiększenie dochodów z bezpośrednim przeznaczeniem na sfinansowanie konkretnych wydatków		-	-	-	-	-